

ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 301

Ο Μακεδονικός Αγώνας - Ελληνικές Επιτροπές Άμυνας, περιφέρειας Αμυνταίου...

Γράφουν οι **Κων/νος Μησιάλης** και **Ηλίας Χασιώτης** Ιστορικοί - Ερευνητές Δυτικής Μακεδονίας

Ο Μακεδονικός Αγώνας, σε επίπεδο εκκλησιαστικό και εκπαιδευτικό, άρχισε το 1880, με την ανακήρυξη της Βουλγαρικής Εξαρχίας (στο εξής Εξαρχικός σήμαινε Βούλγαρος και Ορθόδοξος σήμαινε Έλληνας) και τελείωσε το 1904.

Η ένοπλη φάση του Μακεδονικού Αγώνα, αρχίζει με την θάνατο του **Παύλου Μελά**, τον Οκτώβριο του 1904 και τελειώνει τον Ιούλιο του 1908 με την επανάσταση των Νεότουρκων, οι οποίοι υποσχέθηκαν Χουριέτ (Συνταγμα), δηλ. συνταγματικές ελευθερίες σε όλες τις θρησκευτικές - εθνικές μειονότητες της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, γεγονός όμως που δεν έπραξαν.

Με αφορμή την επικαιρότητα γύρω από το «Μακεδονικό ζήτημα», αρχίσαμε να δημοσιεύουμε, προ τριμήνου, τη δράση των μελών και συνεργατών (άνω των τριακοσίων) των επιτροπών Άμυνας περιφέρειας Αμυνταίου, τις οποίες ο διπλωμάτης - λογοτέχνης - στοχαστής, **Ίωνας Δραγούμης**, είχε συστήσει, έχοντας ως κέντρο ενεργειών το Ξενοδοχείο - Εστιατόριο «Μεγάλη Ελλάδα» των αδελφών **Χατζή**, κάτωθεν του Σιδηροδρομικού Σταθμού Αμυνταίου. (1)

Η ανταπόκριση του αναγνωστικού κοινού, μέγιστη, (είχαμε 13.500 επισκέψεις στο Internet κυρίως από ΗΠΑ, Καναδά, Αυστραλία, γεγονός τιμητικό και ενθαρρυντικό).

Σήμερα συμπληρώνουμε την έρευνα, με το παρακάτω πρωτόλειο ιστορικό υλικό.

Υπείκοντες στο «από θεού άρδασαι», αναφέρουμε ότι ο **παπά - Κωνσταντίνος Γκέσιος** (1858 - 1907), γενάρχη της οικογένειας **Παπακωνσταντίνου**, όπως αναφέρει ο εξέχων ιστορικός (2): «Ο Πρόξενος Μοναστηρίου, **Καλλέργης**, είχε μιήσει στον Μακεδονικό Αγώνα τους **Αδελφούς Χατζή**. Ούτοι εμφύησαν τον ιερέα Παπακωνσταντίνου, ο οποίος εν συνεχεία ώρκιζεν τους προς μίσην εις την εκκλησίαν του Αγίου Νικολάου Αμυνταίου».

Ο **Μάνος ή Μίντσος**, δάσκαλος, όπως μνημονεύει επίσημο έγγραφο του Πατριαρχείου Κωνσταντινούπολης, δολοφονήθηκε το 1901 από το Βουλγαρικό Κομιτάτο (3). Είναι αδελφός του **Παπακωνσταντίνου** και το πτώμα του βρέθηκε στην ανατολική είσοδο του Αγίου Νικολάου (4) στο Αμύνταιο.

Ο **Ευάγγελος Παπαϊωάννου** (με το μπουστούνι) με το γιο του **Γεώργιο**

Ο **Ευάγγελος Παπαϊωάννου** του Γεωργίου (Καπετάν Βαγγέλης ο Λαμιώτης), γεννήθηκε στις 24/3/ 1884 στην Υπάτη του Δήμου Λαμιέων και απεβίωσε στο Αμύνταιο στις 18/3/1962.

Μετανάστευσε στην Αμερική μαζί με τον αδελφό του **Παναγιώτη** και επέστρεψε στην Ελλάδα, για να συμμετάσχει στον Μακεδονικό Αγώνα και εν συνεχεία στους Βουλγαρικούς πολέμους 1912 - 1913, ως εθελοντής.

Παρενθετικά αναφέρουμε ότι υπήρξαν κι άλλοι εθελοντές από ΗΠΑ, όπως ο Νυμφαϊώτης **Στέργιος Α. Βίσκας**, παππούς του εκδότη του ΠΕΡΙΣΚΟΠΙΟΥ, **Στέλιου Γαβριηλίδη** και του τέως Δ/ντού Δευτ/μιας Εκπ/ης Ν. Φλώρινας, **Νικόλαου Νάτση**, ο οποίος πολέμησε στους

Βαλκανικούς Πολέμους και έλαβε από τον τότε Βασιλιά **Κωνσταντίνο**, δίπλωμα απονομής τριών μεταλλίων για τις μάχες Οστρόβου (Αρνισσας) και Κιλκίς - Λαχανά. (5) **Επίσης** Ο **Αντώνιος Μαρκοῦλης**, ο οποίος μάλιστα πολέμησε στο Αμύνταιο και συνέγραψε ιστορικό πόνημα κ.α. (6).

Ο **Καπετάν Βαγγέλης**, συμμετείχε στα σώματα των **Ανδριανάκη, Τσόντου Βάρδα, Καραβίτη**, μαζί με τους **Σταύρο Τζήκα, Σταύρο Κωτσόπουλο, Μηνά Τσάλκο**, η δράση των οποίων θα αποτελέσει θέμα ξεχωριστής μας εργασίας.

Μετά τους Βαλκανικούς Πολέμους 1912 - 1913 τον βρισκόμαστε ως ιδιώτη έμπορο, να τροφοδοτεί με προϊόντα κρέατος το Α' Σώμα Στρατού στην Κοζάνη και στη συνέχεια, αφού παντρεύτηκε στο Αμύνταιο, εδ διατηρεί κρεοπωλείο και να ασχολείται ως Ζωέμπορος στην περιφέρεια Αμυνταίου. (7)

Σύμφωνα με τον Ιστορικό - Λογγραφο του Ν. Φλώρινας, αείμνηστο **Λάζαρο Μέλλιο** (8) (9) ... «Η φίλια όλων των Μακεδονομάχων Αμυνταίου - Φλώρινας - Μοναστηρίου, με τον **Καραβίτη**, συνεχίστηκε. Ο **Καραβίτης** παντρεύτηκε το 1919 στην Φλώρινα, την Μοναστηριώτισσα **Ευανθία Γκικαδία** και απέκτησε 4 τέκνα.

Το 1930 εγκαταστάθηκε στην Αθήνα, είχε καφενείο στην Ομόνοια (Κων/πόλεως 2), όπου συναντιόντουσαν όλοι οι Μακεδονομάχοι και ο **Καπετάν Βαγγέλης** τον πείραζε: «...Εγώ από την Λαμία, εσύ από τα Σφακιά της Κρήτης, πως γίνεται στην Φλώρινα να παντρευτούμε;». Κλείνουμε την παρούσα εργασία, με ένα από τα πιο στυγερά εγκλήματα που διέπραξε το Βουλγαρικό Κομιτάτο στην περιφέρεια Αμυνταίου.

Νοτίως του Αμυνταίου, στη θέση Γέφυρα - Μράμφορ, στις 19 Νοεμβρίου 1904, δολοφονήθηκαν με τσεκούρια οι Κοζανίτες **Γεώργιος Αγραφιώτης, Αντώνιος Κρεμεζής, Θεόδωρος Μανιάκας, Αθανάσιος Λιόντας** και οι Αμυνταϊώτες, αδελφοί **Λάζαρος** και **Αλέξανδρος Κωνσταντίνου**.

Αιτή και απέριπτη η περιγραφή από έγγραφο του Πατριαρχείου Κωνσταντινούπολης (10) δωρική η συνέντευξη σε ιστορικό του Αρχιμανδρίτη **Αθανασίου Χασιώτη** (11), συγκλονιστική η περιγραφή σε συμπόσιο του Κοζανίτη Ιστορικού, **Αθαν. Παπαϊωάννου** (12): «*Αιμόφυρτα και παραμορφωμένα τα πτώματα των θυμάτων... Κηλεύονται σε παλλαϊκό θρήνο και κραυγαλέα αγανάκτηση εναντίων των δολοφόνων*».

Γόνι οι οικογενειών, ο **Ιωάννης Μανιάκας**, τέως Δ/ντης ΑΤΕ Αμυνταίου, ο παιδικός μας φίλος **Ντότος** (Θεόδωρος), η αδελφή του **Βασιλική Μανιάκα**, Δ/ντρια στο Εθνικό Θέατρο Αθηνών και ο γιατρός στο Αμύνταιο, ο **Ιωάννης Κωνσταντίνου**, με αξιοζήλευτη Ιατρο - κοινωνική δράση.

* Απαγορεύεται η αναπαραγωγή τμήματος ή στοιχείων του πρωτόλειου κειμένου.

Μήπως δεν πλήρωσα τη συνδρομή μου!

ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ:

* Με κατάθεση στην ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ στο λογαριασμό: 310/001753 - 10

* Με ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΕΠΙΤΑΓΗ στη δ/ση: "ΠΕΡΙΣΚΟΠΙΟ" Αμύνταιο 53200

ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΣΟΦΙΑ ΛΟΒΑΤΣΗ

Κοσκινά & Χατζηκ/νου ΑΜΥΝΤΑΙΟ Τηλ.: 2386022335 - 6972365899 e-mail: sofia@lovatsis.gr